

Seat No. : _____

NM-128

November-2025

B.Com., Sem.-III (NEP)

DSC-C-ACC-231 : Accountancy
(Cost Accounting-I)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

1. પડતર હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવી, પડતરનાં હિસાબોના ફાયદા અને ગેરફાયદાઓની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

1. નીચેની માહિતીથી ગણતરી કરો : 10

(1) આર્થિક વરદી જથ્થો (2) વરદી સપાટી (3) લઘુત્તમ સપાટી (4) ગુરુત્તમ સપાટી (5) સરેરાશ સ્ટોક સપાટી

(1) માલસામાનનું વાર્ષિક વપરાશ 18000 એકમો

(2) એકમદીઠ પડતર ₹ 40

(3) વરદી દીઠ ઓર્ડર મુકવાનો ખર્ચ ₹ 200

(4) સંગ્રહ (storage) ખર્ચ 25%

(5) માલ મેળવતા લાગતો વધુમાં વધુ સમય 45 દિવસ

(6) માલ મેળવતા લાગતો સરેરાશ સમય 35 દિવસ

(7) માલ મેળવતાં લાગતો ઓછામાં ઓછા સમય કેટલા દિવસ ?

(8) તાત્કાલિક ખરીદ માટે લાગતો વધુમાં વધુ સમય 5 દિવસ

(9) વધુમાં વધુ દૈનિક વપરાશ 30 એકમો

(10) ઓછામાં ઓછું દૈનિક વપરાશ 20 એકમો

(11) સરેરાશ દૈનિક વપરાશ કેટલા એકમો ?

2. એક કામદારને એક કાર્ય પૂરું કરવા માટે 24 કલાક આપવામાં આવે છે, પરંતુ તે કાર્ય 18 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે. તેને કલાકના ₹ 40ના દરથી વેતન ચૂકવવામાં આવે છે. ઉત્પાદનમાં માલસામગ્રીની પડતર ₹ 160 છે અને કારખાના પરીક્ષ ખર્ચ પ્રત્યક્ષ મજૂરીના 150% છે. 10

નીચેની વેતન યોજના મુજબ કારખાના પડતર શોધો :

(1) હેલ્સી વેતન યોજના

(2) રોવેન યોજના

(3) કાર્ય વેતન પ્રથા

અથવા

2. ટૂંકનોંધ લખો : 10

(1) પ્રત્યક્ષ મજૂરી અને પરીક્ષ મજૂરી

(2) મજૂર ફેરબદલી દર

3. ધી રામ લિમિટેડના કારખાનામાં A, B અને C નામના ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો છે. તેમજ D નામનો સેવા વિભાગ છે. કંપનીના રેકોર્ડમાંથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

10

વિગત	₹	વિગત	₹
કારખાનાનું ભાડું	1,50,000	ચંત્રનો ઘસારો	9,000
સુપરવાઈઝરનો પગાર	72,000	કામદાર કલ્યાણ ખર્ચા	4,200
કારખાના વીજળીબત્તી	60,000		

આ ઉપરાંતની નીચેની વધારાની માહિતી છે :

વિગત	A	B	C	D
વીજળીના પોઈન્ટની સંખ્યા	16	8	12	4
રોકેલી જગ્યા (ચો. ફૂટ)	600	400	500	500
કામદારોની સંખ્યા	500	300	200	200
સુપરવાઈઝરના પગારની કાળવણીનું પ્રમાણ	3	2	2	3
ચંત્રોની કિંમત (₹)	50,000	30,000	70,000	-
પરોક્ષ મજૂરી (₹)	33,530	17,410	29,860	12,000
સેવા વિભાગે આપેલી સેવાનું પ્રમાણ	40%	30%	30%	

સેવા વિભાગના 'D'નો ખર્ચ ઉત્પાદન વિભાગ A, B અને C વચ્ચે કાળવો.

અથવા

3. ટૂંકનોંધ લખો :

10

- (1) સ્થિર ખર્ચ, ચલિત ખર્ચ અને અર્ધ ચલિત ખર્ચ
- (2) પ્રવૃત્તિ આધારિત પડતર પદ્ધતિ

4. ક્ષિતિવ કંપની લિમિટેડે 2025ના વર્ષ દરમિયાન બધું જ ઉત્પાદન ₹ 9,60,000માં વેચ્યું હતું. કંપનીની એકમદીઠ પડતર નીચે મુજબ હતી :

10

વિગત	₹ એકમદીઠ પડતર
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	160
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	120
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા	40
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા :	
સ્થિર	16
ચલિત	24
ઓફીસ શિરોપરી ખર્ચા (સ્થિર)	40
વેચાણ શિરોપરી ખર્ચા :	
સ્થિર	24
ચલિત	16
કુલ	440
નફો	+ 40
વેચાણ કિંમત	480

કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન શક્તિના 80% મુજબનું ઉત્પાદન 2025ના વર્ષમાં કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે 2026ના વર્ષનો અંદાજ નીચે મુજબ છે :

- (1) કંપની ઉત્પાદન શક્તિની પૂર્ણ કક્ષા (100%) જેટલું ઉત્પાદન કરશે, જેમાંથી 80% એકમોનું વેચાણ થશે.
- (2) બધા જ ચલિત ખર્ચમાં 20%નો વધારો થશે જ્યારે બધા જ સ્થિર ખર્ચમાં 25%નો વધારો થશે.
- (3) પડતર ઉપર નફાનો દર ગયા વર્ષની જેમ સરખો જ રહેશે.

ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે 2026ના વર્ષ માટે અંદાજીત નફો તથા કુલ પડતર દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

4. ટેન્ડર (અંદાજિત પડતર) એટલે શું ? ટેન્ડર કિંમત કેવી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે તે કાલ્પનિક આંકડા સાથે જણાવો. 10
5. નીચે આપેલા પેટા પ્રશ્નોના એક કરતાં વધુ જવાબો આપેલા છે. તે પૈકી ફક્ત એક જવાબ સાચો છે. સાચો જવાબ નક્કી કરો : (કોઈપણ દસ) 10
 - (1) રસાયણ ઉદ્યોગમાં કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે ?

(A) પ્રક્રિયા પડતર	(B) સેવા પડતર
(C) જોબ પડતર	(D) એકમ પડતર
 - (2) કઈ પદ્ધતિનો છેલ્લે ખરીદેલ માલ સ્ટોકમાં હશે ?

(A) લિક્ષે પદ્ધતિ	(B) ફિક્ષે પદ્ધતિ
(C) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ	(D) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ
 - (3) કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકની કિંમત લગભગ ચાલુ બજાર કિંમતની નજીક હોય છે ?

(A) લિક્ષે પદ્ધતિ	(B) ફિક્ષે પદ્ધતિ
(C) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ	(D) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ
 - (4) હેલસી યોજના મુજબ બોનસની ગણતરી નીચે મુજબ થાય છે :

(A) સમય વેતનના 20% લેખે	(B) બચાવેલ સમયના 33%
(C) બચાવેલ સમયના 50%	(D) આમાંથી એકપણ નહીં
 - (5) કામદારને દિવસ દરમિયાન અપાતી રીસેસનો સમય -

(A) અનઉત્પાદક સમય ગણાતો નથી.	(B) અસામાન્ય અનઉત્પાદક સમય છે.
(C) સામાન્ય અનઉત્પાદક સમય છે.	(D) ઉપરોક્તમાંથી એકપણ નહીં

- (6) નીચેના પૈકી કઈ ઉત્તેજક વેતન પ્રથા નથી ?
- (A) રોવેન વેતન પ્રથા (B) હેલસી વેતન પ્રથા
(C) સમય વેતન પ્રથા (D) બોનસ વેતન પ્રથા
- (7) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ફાળવણી ઉત્પાદન વિભાગો પર કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે?
- (A) લઘુત્તમ વર્ગ પદ્ધતિ (B) તુલના પદ્ધતિ
(C) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ (D) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ
- (8) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ પુનરાવર્તિત ફાળવણીની પદ્ધતિ પણ છે ?
- (A) સરેરાશ પદ્ધતિ (B) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ
(C) પરીક્ષ પદ્ધતિ (D) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ
- (9) પડતર હિસાબી પદ્ધતિમાં ડીલીવરી વાનના ખર્ચનો સમાવેશ _____ માં થાય છે.
- (A) કારખાના ખર્ચ (B) વહીવટી ખર્ચ
(C) ઓફીસ ખર્ચ (D) વેચાણ ખર્ચ
- (10) વેચાણ પડતર ₹ 3,60,000 છે. નફાની રકમ ₹ 40,000 છે. તો નફો વેચાણ પર કેટલા ટકા ગણાય ?
- (A) 11% (B) 10%
(C) 12% (D) 9%
- (11) વેચાણ ₹ 4,00,000 છે. જ્યારે નફો વેચાણ પર 20% હોય તો નફાની રકમ કેટલી ?
- (A) 40,000 (B) 50,000
(C) 60,000 (D) 80,000
- (12) પડતર હિસાબી પદ્ધતિમાં ઓઈલ, ગ્રીસની પડતરનો સમાવેશ _____ માં થાય છે.
- (A) પ્રત્યક્ષ માલસામાન (B) પ્રત્યક્ષ મજૂરી
(C) પરીક્ષ મજૂરી (D) પરીક્ષ માલસામાન

NM-128

November-2025

B.Com., Sem.-III (NEP)

**DSC-C-ACC-231 : Accountancy
(Cost Accounting-I)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

1. Explain the meaning of Cost Accounting. Discuss the advantages and limitations of Cost Accounting. **10**

OR

1. Calculate from the following details : **10**

(1) EOQ (2) Order level (3) Minimum level (4) Maximum level (5) Average stock level

(1) Annual consumption of materials 18000 units

(2) Cost per unit ₹ 40

(3) Cost of placing an order ₹ 200

(4) Storage carrying charges 25%

(5) Maximum time to get materials 45 days

(6) Average time to get materials 35 days

(7) Minimum time to get materials, How many days (?)

(8) Maximum time for immediate purchase 5 days

(9) Maximum Daily consumption 30 units

(10) Minimum Daily consumption 20 units

(11) Average daily consumption, How many units (?)

2. A workman has been allowed to complete a work in 24 hours, but he completes the work in 18 hours. Labour rate per hour is ₹ 40. If cost of material is ₹ 160 and factory overheads are recovered at 150% of total direct wages. **10**

Calculate the factory cost as per the following wage methods :

(1) Halsey wage plan

(2) Rowan Plan

(3) Piece Rate system

OR

2. Write a short note : **10**

(1) Direct labour and indirect labour

(2) Labour turnover rate

3. The Ram Ltd. is having three production departments A, B and C and one service department D in the factory. The following data is available from its books : 10

Particulars	₹	Particulars	₹
Factory rent	1,50,000	Depreciation of Machinery	9,000
Supervisor's salary	72,000	Worker Welfare expanses	4,200
Factory Lighting	60,000		

Other information is as under:

Particulars	A	B	C	D
Number of light points	16	8	12	4
Space occupied (sq. feet)	600	400	500	500
Number of workers	500	300	200	200
Proportion of allocation of supervisor's salary	3	2	2	3
Price of Machines (₹)	50,000	30,000	70,000	-
Indirect Wages (₹)	33,530	17,410	29,860	12,000
Services rendered by service department	40%	30%	30%	

From the above information allocate service department D's expenses among production department A, B, C.

OR

3. Write a short note : 10

- (1) Fix expense, variable expense and semi-variable expense
- (2) Activity based costing

4. The Krishiv Co. Ltd. sold all production for ₹ 9,60,000 during the year 2025. The cost per unit of the company was as under : 10

Particulars	Cost Per Unit ₹
Direct Materials	160
Direct Wages	120
Direct Expenses	40
Factory Overheads :	
Fixed	16
Variable	24

Office Overheads (Fixed)	40
Sales Overheads :	
Fixed	24
Variable	16
Total	440
Profit	+ 40
Sales Price	480

Out of annual production capacity of the company 80% of the production was done in 2025. The estimate for the year 2026 is as under :

- (1) The production will be at its full production capacity of which 80% units will be sold.
- (2) There will be 20% increase in all variable expenses, while 25% increase in all fixed overheads.
- (3) The rate of profit on cost remain same as per last year.

From the above information, prepare a statement of total cost and estimated profit for the year 2026.

OR

4. What is tender (estimated cost) ? Explain with imaginary figures how the tender price is determined. **10**

5. In the following sub-questions, more than one answer is given, out of which only one answer is correct. Select the correct answer : (Any **10**) **10**
 - (1) In chemical industry which method is used ?

(A) Process Costing	(B) Operating Costing
(C) Job Costing	(D) Unit Costing
 - (2) In which method goods remain in the stock of last purchase ?

(A) LIFO method	(B) FIFO method
(C) Weighted Average method	(D) Fixed Price method
 - (3) In which method closing stock is valued at a price which is almost nearer to current market price ?

(A) LIFO method	(B) FIFO method
(C) Weighted Average method	(D) Fixed Price method
 - (4) Bonus as per Halsey method is calculated at -

(A) 20% of time wages	(B) 33% of time saved
(C) 50% of time saved	(D) None of these

- (5) Recess time to worker during the day is -
(A) Not considered as unproductive.
(B) Abnormal unproductive time.
(C) Normal unproductive time.
(D) None of the above
- (6) Which one of the following is not considered an Incentive Wage System ?
(A) Rowan wage plan (B) Halsey wage plan
(C) Time wage plan (D) Bonus wage plan
- (7) Which method is used for apportioning service department expenses over production departments ?
(A) Least Square Method
(B) Comparison Method
(C) Graphic Presentation Method
(D) Direct Method
- (8) Which method is also a repeated distribution method ?
(A) Average Method
(B) Graphic Presentation Method
(C) Indirect Method
(D) Trial and Error Method
- (9) In the Cost Accounts, delivery van exps. are included in _____.
(A) Factory Cost (B) Administrative Cost
(C) Office Cost (D) Selling Cost
- (10) Cost of sales is ₹ 3,60,000, amount of profit is ₹ 40,000. State the percentage of profit on sales.
(A) 11% (B) 10%
(C) 12% (D) 9%
- (11) Sales is ₹ 4,00,000. What is the amount of profit when there is 20% profit on sales ?
(A) 40,000 (B) 50,000
(C) 60,000 (D) 80,000
- (12) In the Cost Accounts, cost of oil, grease is included in -
(A) Direct Materials (B) Direct Labour
(C) Indirect Labour (D) Indirect Materials
-